

Ostanak u balkanskom “čušpajzu” bila bi nerazumna opcija, kao i metafora “sveta krava” - prednosti i izazovi integriranja Hrvatske u EU

Objavio DemosMedia u 22. srpnja 2023. Tagovi Kategorija

DM RADIO

NAJNOVIJE

foto: ilustracija EU

iskočio. Traje potraga

26. KOLOVOZA 2023.

Aktualno Lifestyle

Zanimljivosti

Misli im odlutaju: Ovi horoskopski znakovi vole pričati, ali ne slušaju druge dok govore

26. KOLOVOZA 2023.

Hrvatska je 1. srpnja 2013. postala članicom EU i u višegodišnjim iscrpljujućim pa i mučnim pregovorima nerijetko su se postavljala i pitanja – čemu toliko teških zahtjeva prema Hrvatskoj. Granični spor sa Slovenijom, Haški sud bili su posebno osjetljivo područje koje je blokiralo pregovore i ostavljalo gorak okus u javnosti. I to je činjenica, kao što je činjenica da je pitanje ulaska Hrvatske u EU podijelilo cjelokupnu javnost, do te mjere da se u raspravama „za” i „protiv” ulaska nisu birale riječi. Ni oni „za” ni oni „protiv”, kroz dijalektiku ili njenu borbu, u osnovi nisu raspolagali argumentima ili su raspolagali *argumentum ad populum*, odnosno dokazom koji se oslanja na osjećaje, čime je izostala potrebna objektivnost. I deset godina poslije većina javnosti ne poznaje dovoljno EU ni njene politike i svaka diskusija se, uglavnom odvija na deklarativnoj razini. Razlozi navedenom su višestruki, od opširnosti materije i nejasnoća, dostupne, ali nezanimljive informiranosti, samog sofizma koji je izvodio i izvodi prividne argumente, računajući na ljudsko neznanje i

nezainteresiranost, do te iste nezainteresiranosti, kao posljedice brojnih problema s kojima se građani danas suočavaju. U minusu sa energijom i resursima nisu u stanju razmišljati o prednostima i nedostacima ulaska u EU, a još manje o EU politikama. Ako bi u ovom trenutku postavili pitanja što su EU politike, koji su ciljevi i vrijednosti EU, strateški programi Europskog Vijeća, koje su političke smjernice Europske Komisije, što predstavlja kohezijska politika, koje su vizije Strategije EU nakon 2020..., većina javnosti ne bi znala. Kada bi pitali građane koja su njihova prava, rezultat bi bio isti, što je, možda najporažavajuća činjenica, jer sve zvuči kao da ste ušli u dogovoreni brak s nekim, a ne znate ni tko je, ni kako diše ni što možete očekivati. Zato je, prije svega važno na zanimljiv i razumljiv način potaknuti građane da iskazivanjem svojeg mišljenja i davanjem određenih prijedloga sudjeluju u demokratskom životu EU, odnosno da, prije svega percipiraju važnost svoje uloge u sastavljanju politika EU, a ne da to bude privilegija samo onih koji su izravno povezani s ovim pitanjem. Ovo potonje koje je, zapravo sastavni dio političke kulture, kao djela kolektivne svijesti trebalo bi predstavljati imperativ koji se uči i razvija. I sami izbori za EU parlament koji će se održati 2024. godine i koji su možda najvažniji od svih dosadašnjih, jedan je od načina koji će zasigurno pokazati koliko hrvatski građani razumiju svoju ulogu, koliko su zainteresirani i kakvu percepciju imaju o vrijednosti EU.

S druge strane važno je potaknuti i kritičko mišljenje o EU i njenim politikama, kao rezultatu zajedničkog rada EU institucija i država članica, imajući i u vidu da je prema istraživanju Eurobarometra za 2022. porasla zabrinutost i pesimističan doživljaj stanja u gospodarstvu. Iako isto ne narušava potporu i povjerenje koje građani imaju prema EU, u potpunosti je legitimno postavljati pitanja, je li EU elitistička, nedostaje li joj demokratski legitimitet i transparentnost, je li previše birokratska i rastrošna, radi li se o neoliberalnoj organizaciji koja služi eliti velikog biznisa na račun radničke klase, pokreće li privatizaciju... Ova pitanja, u osnovi nose negativnu konotaciju i vezana su za euroskeptike koji se nalaze i u lijevom i desnom političkom spektru i s prisutnim populizmom, što je pogrešno, jer čovjek je biće koje razmišlja i može istovremeno biti i proeuropski raspoložen i primjećivati negativnosti. Ne funkcionira život pa tako ni EU na bipolarnom principu crno bijelo, dobar i loš niti je populizam, kao ideologija loša, do onog trenutka kad se počinje koristiti kao politička metoda demagogije koja daje lažna obećanja i širi iluzorna rješenja koja u praksi nije moguće provesti. Loša konotacija i populizam posebno se vežu za politički orijentiranu desnicu koja je uvjerenja da integracija potkopava nacionalni suverenitet i nacionalnu državu. Ni taj dio nije u osnovi razumljiv, osim u kontekstu blokiranja bio kakvih razmišljanja i relativizacije svega i svačega, jer ako se odnos između globalizacije i države iz pera različitih autora i stručnjaka interpretira na različite načine, uistinu nije jasno čemu negativni predznak. Strah od bilo kakve integracije koja onemogućuje državama da samostalno donose i provode odluke, možda nije opravdan, ali je stvaran jer ograničava mogućnost djelovanja države. Uzroci tome, u osnovi leže u globalizaciji i kapitalu koji nikada nije poznavao granice, što je posljedično dovelo i do toga da su države involvirane u globalne mreže. I sama autorica je na tragu da je globalizacija prije svega ekonomski fenomen koji treba shvaćati kao podlogu koja dovodi do prave spoznaje, odnosno same njene biti. Činjenica je da je država, kao politička zajednica ljudi sve više ovisna o međunarodnoj suradnji i sve manje sposobna ispuniti svoju zadaću, da su i međunarodne financijske institucije uvučene u politiku, kao što je i poprilično razvidno da se proces globalizacije za sada neće zaustaviti i da bi teoretski mogao dovesti do nestajanja suverene i nacionalne države. Daljnji razvoj tehnologije, umjetna inteligencija, stalna potreba za smanjenjem troškova i vremena u proizvodnji, distribuciji roba i usluga još će više učvrstiti već postojeća zajednička pravila i vrijednosti, stvarati još veću međuovisnost i dodatno slabiti državu koja, ionako više nije u stanju sama provesti zadaće. Uključivanje država u međunarodne organizacije s kojima sklapa ugovore prilika je da se ostvare neki ciljevi koje je nemoguće provesti u EU, kao i povezivanje sa svojevrsnim regionalnim blokovima, poput Višegradske skupine i Nordijskog vijeća, gdje bi se glas manjih zemalja u EU čuo pa se i postavlja pitanje zašto se Hrvatska još nije povezala. Kada se govori o potrebi očuvanja suvereniteta, govori se, zapravo o vrlo kompleksnom pitanju koje, čini se politički euroskeptici ne znaju ispravno artikulirati. Pa tako, u kontekstu kompleksnosti treba uzeti u obzir i nevladine organizacije koje svakodnevno izvlače pitanja klimatskih promjena, zaštite okoliša, pitanje ljudskih prava, stavljajući ih u kontekst globalizacije i izvan okvira države. Za očekivati je da će civilni sektor i dalje jačati i dodatno ograničavati suverenost države. Međutim, države još uvijek imaju

NAŠ YOUTUBE KANAL

KOLUMNNE

načina života ni europskog identiteta

26. KOLOVOZA 2023.

Aktualno Kolumne

Je li došlo vrijeme za socijalnu ekonomiju – EU i ekonomija koja radi za ljude

24. KOLOVOZA 2023.

Aktualno Kolumne

Demografika

dovoljno prostora za svoje djelovanje, za očuvanje nacionalnog suvereniteta, kao prava naroda na samoodređenje, samo je pitanje postoji li snaga volje i ispravno poimanje domoljublja da iskoriste taj prostor. Sve u svemu euroskepticizam ili razmišljanja onih koji su proeuropski orijentirani mogu sadržavati lekcije koje su korisne u upravljanju političkim neizvjesnostima i nadahnuću za smjer djelovanja na globalnoj razini pa tako i u EU.

Nedavno obilježavanje desetogodišnjeg članstva Hrvatske u EU, možda je i povod da se napravi kratka rekapitulacija što je Hrvatska dobila ulaskom u EU i koji su sve izazovi pred njom. Deset godina poslije Hrvatska je nedvojbeno učvrstila svoju poziciju, ne samo unutar Europske unije, već i u široj međunarodnoj zajednici, stekla je u vrlo kratkom vremenu međunarodni ugled i to je u osnovi njen najveći uspjeh koji se ne smije podcjenjivati jer u konstelaciji političke i ekonomske moći, činjenici da je stvaranje Hrvatske države dijelu međunarodne zajednice bilo neprihvatljivo, nije nimalo bilo lako izaći iz labirinta, prekinuti uobičajeni tijek povijesti i dopustiti izlazak iz njenih granica. Za one koji su se protivili ulasku Hrvatske potrebno je, prije svega razumijevati da je još od pada Berlinskog zida svijet u ozbiljnom previranju. Nastali su novi odnosi, svijet je postao puno kompliciraniji nego je bio, traže se novi putovi i stvaraju se novi odnosi. Suvremeno doba duboko je promijenilo ekonomske odnose unutar društva, kapitalistički model se održava na društveni život, za čovjeka se mijenja koncepcija svijeta u kojem se razum stavlja na prvo mjesto te se u kontekstu navedenog pojavljuje i potreba udruživanja na svim razinama društva. Ostati „Pale sam na svijetu“, u ekonomskom ili političkom smislu nije dobra opcija, a ostanak u balkanskom „čušpajzu“ bila bi za Hrvatsku najgora moguća opcija koja bi, u najboljem slučaju značila vegetiranje u političkom limbu, bez mogućnosti bilo kakvog pomaka. Ljudi se udružuju da bi bili jači, da bi usvajali nabolje od svakoga što posjeduje i da bi u konačnici opstali u ovim nemirnim vremenima. Kao da metaforički govorimo o Darwinovoj slici organskog svijeta gdje jači opstaju. Što čovjeku tada preostaje? Patiti u toj spoznaji, bezuspješno se boriti i polako umirati od svakodnevnih poraza ili se prikloniti jačima. I sama ruska agresija na Ukrajinu, u kontekstu udruživanja i sigurnosti, na neki način potvrđuje navedeno, jer se promijenio stav starih država članica oko proširenja. I izlazak Velike Britanije iz EU, posebno nakon isteka prijelaznog razdoblja pokazuje mnoge probleme s kojima se zemlja susreće, znatnog pada izvoza, što još više otežava spoznaja da se smanjenje trgovinskog obima između Velike Britanije i EU ne može nadoknaditi s ostatkom svijeta. S obzirom da je od izlaska prošlo tek 2,5 godine, to još uvijek nije dovoljno dug period kako bi se sagledali negativni učinci, imajući i u vidu da se nisu ostvarila katastrofalna proročanstva po kojima će Velika Britanija bez EU propasti. Umjesto najavljenog otpuštanja pola milijuna ljudi, Velika Britanija se suočava s nedostatkom radnika. Umjesto prognoziranog pada cijena nekretnina, one su više nego ikad...

Ulaskom u Schengenski prostor i eurozonu Hrvatska je postala dio Europskog stabilizacijskog mehanizma. Pitanje eura, u kontekstu gospodarstva vremenom bi trebalo eliminirati valutni rizik za građane i poduzetnike, što će u konačnici donijeti jednostavnije zaduživanje hrvatskog gospodarstva te privući ozbiljnije investitore. U segmentu hrvatskog turizma te činjenice da oko 70 posto turista dolazi iz EU, broj posjetitelja bi se trebao povećati i ova godina trebala bi biti pokazatelj navedenog. Međutim, treba stalno imati na umu da uvođenje eura neće riješiti niti jedan strukturni problem, ukoliko se ne provedu reforme.

Prednosti i dobrobit ulaska u EU razvidne su i kroz dostupnost EU fondova. U ovom razdoblju Hrvatska ima na raspolaganju 15 milijardi eura iz višegodišnjeg financijskog okvira i 10 milijardi eura iz instrumenta 'Next Generation EU'. Dodatnih milijardu eura već je iskorišteno za obnovu nakon potresa. Bez fondova iz EU ne bi se realizirali ni mnogi projekti koji građanima omogućuju bolju kvalitetu života niti bi bila otvorena mogućnost za realizaciju infrastrukturnih projekata koji će dovesti do novih investicija i otvaranja novih radnih mjesta.

Međutim, pitanje i odgovor na konstataciju vladajućih da je Hrvatska nakon EU u potpunosti transformirana zemlja, da se dva ključna aspekta zajednica vrijednosti i zajednica prava pozitivno održavaju na demokraciju, na slobodu i ljudska prava, na izgrađene institucije, ostavlja prostor za ozbiljnu analizu i raspravu, kao i pitanje je li Hrvatska ekonomski profitirala ulaskom u EU, jesmo li zemlju pretvorili u konkurentno društvo. Jedni će reći,

ovisno i o tome kako su politički obojeni da se najveći utjecaj članstva ogleda u gospodarstvu koje je od otvaranja granica, uklanjanja administrativnih i nezarinskih prepreka slobodnoj trgovini ostvarilo velike uštede poslovanja, povećao izvoz u zemlje EU, iako su i prije ulaska u EU njezine članice bile hrvatski najvažniji izvozni partneri. Drugi će reći da članstvo sa sobom nosi uništavanje tvrtki, OPG-ova, da uvoz hrane iz EU bilježi rekord dok su nam ruralna područja prazna. I jedni i drugi, u osnovi su u pravu, međutim ako se referiramo na masovno iseljavanje iz Hrvatske, napravimo komparaciju sa zemljama članicama, poput Poljske, Češke, Mađarske koje su nekada bile daleko iza nas te na činjenicu, da je prema najnovijim procjenama i kriterijima EU siromašno 60 posto hrvatskog stanovništva, da smo gotovo po svim statističkim pokazateljima na začelju EU, pozivanje na to da je zemlja u potpunosti transformirana, jednostavno ne stoji, odnosno stoji činjenica da mnoge reforme nisu provedene, što apsolutno nema nikakve veze sa EU ili ima veze, ukoliko govorimo o euroskepticima i svima onima koji podržavaju EU, ali iskazuju sumnju u njenu transparentnost i postojanju biznisa koji služi eliti.

Zaključno, Hrvatska bi se „valjala“ u balkanskim teškoćama, neizvjesnosti i nestabilnosti da se nije pridružila EU. Predviđene ključne reforme moraju se ostvariti kako bi, uistinu sve ona postignuća koja politika diže na pijedestal postala i stvarnost i kako bi se potencijal rasta zemlje proveo. S obzirom na globalno tržište i osiguravanje najoptimalnije konkurentnosti na istom, a imajući u vidu da je Hrvatska mala zemlja i da nema utjecaja na tržište, težište treba staviti na jačanje institucija za ulazak poduzeća na tržište i trgovinu, uz poticanje većeg tržišnog natjecanja, povlačeći, između ostalog i više sredstava iz fondova EU, što će posljedično povećati produktivnost i ubrzati konvergenciju s razvijenijim državama EU-a. S druge strane članstvo u EU i usklađivanje zakonodavstva s najvišim europskim standardima trebalo je donijeti uređenu i organiziranu javnu upravu, neovisno sudstvo i pravosuđe, smanjenje korupcije, gdje je Hrvatska zakazala. EU politike, od Pametne Europe koja podrazumijeva inovacije, digitalizaciju i podršku malim i srednjim poduzećima, Zelene Europe, Socijalne Europe koja obuhvaća socijalna prava, kvalitetno zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu uključenost, ali i politike demografske revitalizacije su putevi koje je Hrvatska ulaskom u EU izabrala i koje mora provesti, prije svega u korist hrvatskih građana. U protivnom će euroskeptične stranke koje su strateški odmaknule od tvrdih kritika EU te kritiku usmjerile na EU politike, biti u pravu. Hrvatska, kao mala zemlja nema druge mogućnosti nego biti dio globalnog svijeta i integrirana u EU. Ljubomorno čuvajući svoje vrijednosti i svoj suverenitet, u okvirima globalnih zahtjeva može nas držati na okupu, posebno u segmentu očuvanja od sve većeg siromaštva koje je globalizacija donijela. U kontekstu kritičkog mišljenja, treba prvo razumjeti i metaforu ili zoonimski frazem „sveta krava“ i s njom očekivanu nedodirljivost, jer tvrdoglavo i nerazumno odbijanje bilo kakve globalne integracije nema racionalno objašnjenje, osim straha i nerazumijevanja, kao što nema ni bezuvjetno podržavanje EU, bez mogućnosti argumentiranog kritičkog mišljenja. Na vladama je i nadležnim akterima da se otvorenije uključe u rasprave o europskim integracijama i istaknu vrijednost članstva u EU te daju pravovremeni odgovor na zabrinutosti građana, bilo kroz nacionalne ili nadnacionalne politike. U problemima kojima jesmo, važan je osjećaj zajednice te ekonomski, politički i povijesni narativi na kojima se temelji.

Piše: Snježana Nemeč/Demos media

**OVAJ PROJEKT FINANCIRAN JE SREDSTVIMA ZA POTICANJE NOVINARSKO IZVRSNOSTI
AGENCIJE ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE**

[Facebook](#)

[Tweet](#)

DemosMedia